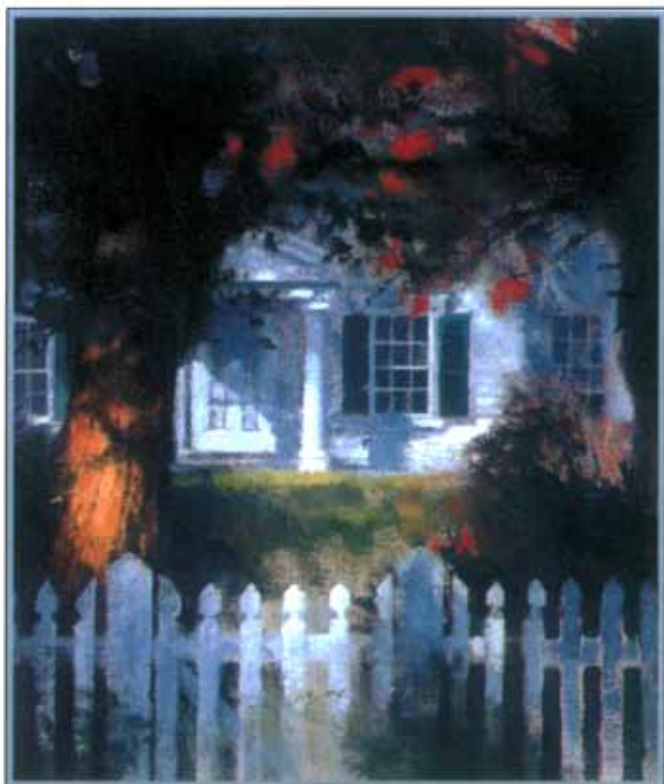

Marguerite Duras

MAVİ GÖZLER
SİYAH SAÇLAR

UZUN ÖYKÜ

3. BASIM

Franızca aslından çeviren
ROZA HAKMEN

Marguerite Duras

MAVİ GÖZLER

SİYAH SAÇLAR

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARLARI

Yayın Yönetmeni : İlknur Özdemir
Dizgi : Gülay Yıldız
Düzelti : Fulya Tükel
Montaj : Mine Sarıkaya
Kapak Düzeni : Semih Özcan

Baskı : Özal Basımevi
Cilt : ZE Ciltevi

1. basım : 1987
2. basım : 1992
3. basım : 2001

ISBN 975-510-405-4
© Éditions de Minuit / Onk Ajans Ltd. Şti. /
Can Yayınları Ltd. Şti. (1986)

Marguerite Duras
MAVİ GÖZLER
SİYAH SAÇLAR

ROMAN

Türkçesi
ROZA HAKMEN

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 80060 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0-212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

web sayfamız: <http://www.canyayinlari.com>

e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Özgün adı
Les Yeux Bleus
Cheveux Noirs

**MARGUERITE DURAS'IN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
KİTAPLARI**

BAHÇE / roman
BAY ANDESMAS'IN İKİNDİSİ / roman
BİR KIŞ GÜNÜ ÖĞLEDEN SONRA / roman
CEBELİTARİK DENİZCİSİ / roman
HİROŞİMA SEVGİLİM / senaryo
İNGİLİZ SEVGİLİ / roman
KUZEY ÇİNLİ SEVGİLİ / roman
KONSOLOS YARDIMCISI / roman
MAVİ GÖZLER SİYAH SAÇLAR / roman
MODERATO CANTABİLE / roman
PASİFİK'E KARŞI BİR BENT / roman
SEVGİLİ / roman
SOMUT YAŞAM / deneme
TARQUINIA'NIN KÜÇÜK ATLARI / roman
YAZMAK / deneme

1914 yılında Çinhindi'nde doğan *Duras*, gençliğini geçirdiği bu ülkenin atmosferinden ve olaylarından derinden etkilendi. 18 yaşında Paris'e geldi; hukuk, matematik ve siyaset bilimi okudu. Komünist partiye katıldı. İlk romanı *Les Impudents*'ı 1943 yılında yayımladı. Özyaşamöyküsel bir roman olan *Sevgili* ile 1984'te Fransa'da *Goncourt Ödülü*'nü aldı. Çok sayıda roman dışında, birçok senaryoya da imza attı. Bütün eserlerinde edebiyatı sorguladı. 1960 Cannes Film Festivalinde gösterilen *Hiroşima Sevgilim*, *Duras*'ı ününün doruğuna çıkardı. *Duras* 1996 yılının Mart ayında 82 yaşında öldü.

Yann Andréa'ya

Hikâyenin çekirdeği, bir yaz akşamı olacaktır, der erkek oyuncu.

Ufacık bir esinti bile yok. Roches Oteli'nin büyük salonu, kapıları pencereleri açılmış, günbatımının kızıl karanlığıyla parkın alacakaranlığı arasında, kentin önüne sere serpe yayılmış bile.

İçeride çocuklu kadınlar yaz akşamından söz etmekte; böyle akşamlara öyle ender rastlanır ki –bir mevsimde ancak üç-dört kez, o da her yıl değil– hayattayken böyle akşamları değerlendirmeli, bu kadar güzel bir akşamı yaşamak bir daha kısmet olur mu, kimbilir.

Dışarıda, otelin önündeki masalarda, erkekler. Onların konuşmaları da salondaki kadınlarınkı kadar açık seçik duyulmakta. Onlar da kuzey kumsallarında geçirdikleri yaz mevsimlerinden söz etmekte. Yaz akşamının olağanüstü güzelliğini anlatan bütün sesler aynı hafiflikte, aynı boşlukta.

Otelin arkasındaki yoldan salonu seyredenlerin arasında gidip gelen bir erkek, parkı geçip açık pencerelerden birine yaklaşır.

Yolun karşısına geçmeden çok kısa bir süre önce, bir saniyelik bir süre önce kadın, öyküdeki kadın, büyük salona girer. Parka açılan kâpıdan girmiştir içeri.

Erkek, pencereye vardığında, kadın orada, erkekten birkaç metre ötede, öbür kadınların arasındadır.

Erkek, durduğu yerden, istese de kadının yüzünü göremezdi. Kadın salonun plaja bakan kapısına dönük durmakta.

Kadın, genç bir kadın. Ayağında beyaz tenis ayakkabıları var. Boyunun uzunluğu, bedeninin esnekliği, yaz mevsimi çok güneşli geçtiği halde teninin bembeyaz kaldığı, saçlarının siyahlığı seçilebiliyor. Yüzünü görebilmek için ışığın arkadan gelmesi gerekirdi, denize bakan pencerelerden birinden görülebilirdi yüzü. Kadın beyaz bir sort giymiş. Beline siyah ipekten bir eşarp bağlamış gelişigüzel. Saçlarındaki koyu mavi bant, görülemeyen gözlerinin mavisiyle aynı tonda olsa gerek.

Otelde ansızın birine seslenilir. Kime olduğu belli değil.

Kulağa tuhaf, şaşırtıcı gelen bir ad söylenir bağırarak; Doğu'ya özgü bir *a* harfinin uzatılmış, ağlamaklı tınısından ve seçilemeyen bir sessiz harfin, sözgelimi bir *t* ya da *l* harfinin camsı du-

varları arasında bu sesli harfin titreşiminden oluşan bir ad.

Ses o kadar net, o kadar yüksektir ki, herkes susar, sanki hiç gelmeyecek bir açıklamayı bekler.

Çığıktan kısa bir süre sonra, kadının bakmakta olduğu kapıdan, otelin üst katlarına çıkan merdivenin altındaki kapıdan büyük salona yabancı bir delikanlı girer. Mavi gözlü, saçları siyah bir yabancı delikanlı.

Yabancı delikanlı genç kadının yanına gider. Erkek de kadın gibi gençtir. O da kadın gibi uzun boyludur, beyazlar içindedir, kadın gibi. Erkek durur. Aradığı kişi, kadındır. Dışarıdan yansıyan ışıkta, gözlerinin mavisi insanı korkutur. Kadına yaklaştığında, erkeğin onu bulmaktan ötürü sevinçle dolduğu ve yine kaybetmenin karamsarlığını taşıdığı fark edilir. Teni, âşıkların teninin beyazlığındadır. Saçlarıysa, siyah. Ağlar.

O bilinmedik sözcüğü kimin haykırdığı belli değildir, ama sanki ses otelin karanlıklarından, koridorlardan, odalardan gelmiş gibidir.

Parktaki erkek, yabancı delikanlı ortaya çıkar çıkmaz, farkına varmadan otelin salon pencerelerinden birine yaklaşmıştır. Elleri pencerenin pervazına asılı durur, sanki cansız gibidirler, bakmanın gerektirdiği çabayla, görmenin uyandırdığı heyecandan çürümüş gibi.

Genç kadın, yabancı delikanlıya eliyle kumsalı gösterir, kendisini izlemeye çağırır onu, elinden tutar. Yabancı delikanlı bir an duraksar gibi

olur, birlikte salonun penceresine sırtlarını dönüp kadının gösterdiği yöne, günbatımına doğru yürürler.

Denize açılan kapıdan çıkarlar dışarıya.

Erkek, açık pencerenin dışında durur hep. Bekler. Uzun süre kalır orada, insanlar gidinceye kadar, gece ininceye kadar.

Sonra kumsaldan geçip parktan uzaklaşır, sarhoşlar gibi sendeleyerek, bağırarak, acıklı filmlerdeki umutsuz insanlar gibi ağlayarak.

Zarif, ince, uzun boylu bir adamdır. Gözyaşlarının yalınlığına boğulmuş bakışı ve fazla pahalı, fazla güzel giysilerinin fazla özel uyumu, şu anda yaşadığı yıkımın içinde devam eder.

Bu yalnız adamın parkın alacakaranlığındaki varlığı, birden görüntüyü kararttı, büyük salon-daki kadın seslerinin alçalıp tümüyle yok olmasına neden oldu.

Bu akşamın gecesinde geç bir vakit, günün güzelliği kaderin bir oyununda olduğu gibi şiddetle yok olduğunda karşılaşırlar.

Erkek, deniz kıyısındaki kafeye girdiğinde, kadın birileriyle birlikte orada bulunmaktadır.

Erkek, kadını tanımaz. Mavi gözlü, saçları siyah yabancı delikanlıyla birlikte olsaydı tanıyabilirdi ancak. Delikanlının yokluğu, kadını erkeğe yabancı kılar.

Erkek bir masaya oturur. Erkek nasıl kadını tanımazsa, kadın da onu hiç tanımaz.

Kadın erkeğe bakar. Kaçınılmaz olarak. Erkek yalnız ve güzeldir, yalnızlıktan bitkindir; ölüm ânındaki herhangi biri kadar güzel ve yalnızdır. Ağlar.

Kadın erkeği hiç tanımaz, varlığından bile habersizdir.

Birlikte olduğu insanlardan ayrılır. İçeriye yeni giren ve ağlayan adamın masasına gider. Karşısına oturur. Erkeğe bakar.

Erkeğin gözleri kadını görmez. Ne ellerinin masanın üzerinde kıpırtısız durduğunu görür ne solgun gülümsemesini ne de titremekte olduğunu, üşüdüğünü.

Kadın o âna kadar erkeği şehrin sokaklarında hiç görmemiştir. Nesi olduğunu sorar. Hiçbir şeyi olmadığını söyler erkek. Hiçbir şeyi. Kayganlanmamasını söyler. Ansızın ruhu parçalayan, parçalanmak üzereymiş izlenimini yaratan sesin yumuşaklığı.

Erkek ağlamaktan kendini alamaz.

Kadın der ki: Ağlamanıza engel olmak isterdim. Kadın ağlar. Erkek hiçbir şey istemez gerçekten. Kadını duymaz bile.

Kadın ölmek mi istediğini sorar erkeğe, bu mu, ölme isteği mi der, belki yardımcı olabilir ona. Erkeğin bir şeyler söylemesini ister. Erkek hayır der, hiçbir şeyi yoktur, ona aldırmamasını söyler. Kadın kendini alamaz, konuşur:

"Evinize dönmek için geldiniz buraya."

"Evet, doğru."

"Evinizde yalnızsınız."

Evet, yalnızdır. Erkek söyleyecek şey bulamaz. Kadına nerede oturduğunu sorar. Kadın

kumsala inen sokaklardan birinde, bir otelde kalmaktadır.

Erkek duymamıştır söylediklerini. Duymadı. Ağlamayı keser. Yeniden görmek istediği birinin izini kaybettiğini söyler. Sık sık bu tür olaylardan, ölümcül üzüntülerden ötürü acı çekme eğiliminde olduğunu da ekler. Yanımda kalın, der kadına.

Kadın kalır. Erkek sessizlikten biraz rahatsız olmuş gibidir. Kadına operadan hoşlanıp hoşlanmadığını sorar, konuşmak zorunda hisseder kendini. Kadın operadan hoşlanmadığını, ama Callas'ı sevdiğini, çok sevdiğini söyler. Onu sevmek mümkün müdür? Belleğini yitirmişçesine ağır konuşur. Verdi'yi de sevdiğini, Monteverdi'yi de sevdiğini söyler. Hiç dikkat ettiniz mi bilmem—diye ekler—, operayı pek sevmeyince insan, artık hiçbir şeyi sevmeyince, onları sever.

Erkek bu söylediklerini duydu. Yine ağlayacaktır. Dudakları titriyor. Verdi ve Monteverdi adları ağlatır ikisini de.

Kadın, geceler böyle uzun, böyle sıcak olduğunda kendisinin de kafelerde vakit geçirdiğini söyler. Bütün şehir dışarıdayken insan bir odada duramaz. Kadın da mı yalnızdır yoksa? Evet.

Erkek ağlar. Durmamacasına. Kana kana ağlar. Artık hiçbir şey söylemez. Ne biri ne öbürü konuşur artık.

Kafe kapanıncaya kadar orada kalırlar.

Erkeğin yüzü denize dönüktür, kadınsa masanın öteki tarafında, erkeğin karşısındadır. İki saat boyunca erkeğe bakar kadın, görmeden. Ara sı-

ra hatırlayıp gözyaşlarının arasından gülümserler birbirlerine. Sonra yine unuturlar.

Erkek, fahişe olup olmadığını sorar kadına. Kadın şaşırmaz, gülmez de. "Bir bakıma öyle," der, "ama para almam."

Erkek ayrıca kafede çalıştığını sanmıştı kadının. Hayır.

Erkeğe bakmamak için bir anahtarla oynar kadın.

"Ben oyuncuyum, beni tanıyor olmalısınız," der kadın. Erkek tanımadığı için özür dilemez, hiçbir şey söylemez. Artık söylenenlerin hiçbirine inanmayan bir adamdır. Belki de kadının onu keşfetmeye çalıştığını düşünür.

Kafe kapanmıştı. Kendilerini dışarıda bulmuşlardı. Erkek gökyüzünün denizle kavuştuğu yere bakmıştı. Ufukta hâlâ günbatımının izleri vardı. Yazdan, olağanüstü güzellikteki o akşamdan söz etmişti. Kadın neler olup bittiğini anlamamış gibiydi. "Biz ağlıyoruz diye kapatıyorlar," demişti erkeğe.

Erkeği denizden uzakta, anayol üzerindeki bir bara götürür. Orada gün doğuncaya kadar otururlar. Erkek, zor bir dönem yaşadığını orada söyler kadına. Son saatinizi, der kadın. Gülümsemeden söyler. Evet, der erkek, öyle, öyle sandım, hâlâ da öyle sanıyorum. Zorlama bir gülümseme belirir dudaklarında. Sonra, şehirde yeniden görmek istediği birini aradığını, bu yüzden ağladığını söyler; tanımadığı birini, o akşam, rastlantıyla gördüğü, ömrü boyunca beklediği birini, ne paha-

sına olursa olsun, hayatına bile mal olsa, bir daha görmek istediği birini. Böyle biri olduğunu söyler.

Kadın der ki: "Ne rastlantı." Ekler: "Sanırım bu yüzden yaklaştım size, bu umutsuzluk yüzünden."

Kadın gülümser, umutsuzluk sözcüğünü kullandığı için utanmıştır. Erkek anlamaz. Ve ilk kez bakar kadına. "Ağlıyorsunuz," der.

İyice bakar. "Teniniz ne kadar beyaz, deniz kıyısına yeni gelmiş gibisiniz," der.

Teninin güneşten hiç yanmadığını söyler kadın, evet, böyle tenler vardır – başka bir şey söylemek üzereyken vazgeçer.

Erkek çok dikkatli bakar kadına; hatırlayabilme çabası içinde, kadını görmeyi bile unuttur. "Ne garip, sanki sizinle daha önce karşılaşmış gibiyim," der.

Kadın düşünür, bu kez o bakar erkeğe, nerede, ne zaman görmüş olabileceğini düşünür. "Hayır. Bu gecedan önce hiç görmedim sizi," der.

Erkek tenin beyazlığına döner, sanki gözyaşlarının nedenini aramak için beyaz ten bir bahane olabilirmiş gibi. Ama değildir. "Sizinkiler kadar mavi gözler hep biraz... korkutur insanı... ama belki de saçlarınız bu kadar siyah olduğu içindir..." der.

Kadın gözlerinden söz edilmesine alışık gibidir. "Saçların siyah ya da sarı oluşu gözlerin mavisini değiştirir," der, "sanki göz rengi saçla bağlanmış gibi. Siyah saçın gözleri çivit mavisi, biraz da acıklı olur; oysa sarı saçın gözleri daha sarımsı, daha grimsidir, insanı korkutmaz."

Biraz önce söylemek üzere olduğu şeyi söyler:

"Gözleri mavinin bu tonunda olan birini tanıdım; bakışının merkez noktası, nereden geldiği

anlaşılmazdı, sanki mavinin tümü bakıyormuş gibi."

Erkek birdenbire görür kadını. Kadının kendi gözlerini tarif ettiğini görür.

Kadın ağlar, hoyratça ağlamaya başlar, aralıksız, şiddetli, ağlama gücü bırakmayan hıçkırıklarla.

"Kusuruma bakmayın," der, "sanki bir suç işlemiş gibiyim, ölmek istiyorum."

Erkek kadının da onu terk etmesinden, şehirde gözden yitmesinden korkar. Öyle olmaz, kadın onun karşısında ağlar, sırrı açıklanmış gözleri yaşlara boğulur. Gözleri kadını çıplak bırakır.

Erkek, kadının ellerini alıp yüzüne bastırır.

Mavi gözlerin mi onu ağlattığını sorar.

Kadın evet der, sanırım öyle, öyle denebilir.

Ellerini erkeğe bırakır, istediğini yapsın diye.

Erkek ne zaman olduğunu sorar.

Bugün.

Erkek kadının ellerini öper, yüzünü, dudaklarını öper gibi.

Duman gibi hafif, tatlı koktuğunu söyler kadına.

Kadın öpmesi için dudaklarını uzatır.

Ona, bu tanımadığı erkeğe, kendisini öpmesini söyler. "Onun çıplak bedenini, dudaklarını, teninin her noktasını, gözlerini öpüyorsunuz," der.

Sabaha kadar, yaz gecesinin ölümcül ıstırabına ağlarlar.

Salonun ışıkları sönecek, oyun başlayacaktır.

Marguerite Duras

MAVİ GÖZLER SİYAH SAÇLAR

Sevgili adlı romanını yazdıktan, o kitabıyla Fransa'nın en büyük edebiyat ödülü *Goncourt* 'u aldıktan sonra *Marguerite Duras*'ın kendini tekrarlaması bekleniyordu. Hiç de öyle olmadı. Oturdu, ilk sevgilisi olan Çinliyi bir yana bırakıp, mavi gözlü, siyah saçlı, beyaz tenli bir erkeği dile getirdiği bu kitabını yazdı. *Mavi Gözler Siyah Saçlar* adlı bu uzun öyküsünün çekirdeğini, ölümcül bir dekor, bir tiyatro sahnesi, aşkın yaşanmadığı bir oda oluşturuyor. Odada, yerde uzanmış bir erkekle bir kadın var. İkisinin de saçları siyah, gözleri mavi; tıpkı ikisinin de âşık oldukları, yitirdikleri, yitip gidişine ağladıkları yabancı delikanlı gibi. Aynı zamanda, kadın, erkeğe duyduğu arzuya, erkek ise kadını arzulamayışına ağlıyor. *Marguerite Duras*, bu kitabı için bakın neler söylüyor: *'Bugüne kadar yazdığım en büyük, en korkunç aşk öyküsü bu. Bütünüyle yitik bir aşk. Okuyun kitabı. Nasıl okursanız okuyun; ilke olarak iğrenseniz bile. Artık yitirmeyi beklediğimiz bir şey yok. Ne benim sizden, ne de sizin benden.'*

Kapaktaki resim: JOHN HARRIS

ISBN 975-510-405-4

97897551104058

<http://www.canyayinlari.com>